

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
(навчальної) роботи

проф. Ю.Й. Гумінський

«27» 08 2020 р.

«ПОГОДЖУЮ»

Завідувач кафедри хірургічної
стоматології та щелепно-лицевої
хірургії

проф. С.М.Шувалов

«27» 08 2020 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

кваліфікації освітньої «Магістр стоматології»

кваліфікації професійної «Лікар-стоматолог»

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 222 «Стоматологія»

2020 – 2021 навчальний рік

1. Анотація курсу:

Семестр(и) – 7 і 8

Обсяг модуля за 7 семестр: загальна кількість годин – 60 із них лекцій – 10, практичних занять – 34, самостійна робота – 16, кредитів ЄКТС – 2,0

Обсяг модуля за 8 семестр: загальна кількість годин – 60 із них практичних занять – 36, самостійна робота – 24, кредитів ЄКТС – 2,0

У загальній системі підготовки лікаря стоматолога хірургічна стоматологія є однією з основних дисциплін. Головне завдання курсу хірургічної стоматології полягає в тому, щоб навчити студентів методам обстеження хворого, діагностиці та лікуванню найбільш поширених стоматологічних хірургічних захворювань, організаційним заходам щодо запобігання захворюванням. Згідно з навчальним планом вивчення хірургічна стоматологія здійснюється на 3, 4, 5 роках навчання, і включає читання лекцій та проведення практичних занять зі всіх форм хірургічної патології щелепно-лицевої ділянки. Під час розбору окремих захворювань слід висвітлювати питання патогенезу, клінічної картини, діагностики, лікування, профілактики, медичної, соціальної і трудової реабілітації.

У лекціях з хірургічної стоматології висвітлюються проблемні питання етіології та патогенезу стоматологічних хірургічних захворювань, їх клініки, лікування, профілактики з урахуванням сучасних досягнень медицини, виходячи з теорії цілісності організму та його нерозривного зв'язку з навколишнім.

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-трансферною системою. Обсяг навчального навантаження студентів описаний у кредитах ECTS – залікових кредитах, які зараховуються студентам при успішному засвоєнні ними модулю (залікового кредиту).

Програма дисципліни структурована в 6 модулів, до складу якого входить три змістових модулі, 1 диференційний залік і 2 іспити (серед яких державний). Кредитно-трансферна система організації навчального процесу спонукає студентів систематично вчитися протягом навчального року.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів хірургічної стоматології.

Практичні заняття за методикою їх організації є клінічними, бо передбачають:

- Курацію хворих з різноманітною хірургічною патологією щелепно-лицевої ділянки (а при їх відсутності в клініці - розбір клінічних ситуаційних завдань чи архівних історій хвороби): збирання загального та професійного анамнезу, проведення обстеження;

- Обґрунтування попереднього діагнозу;

- Складання плану дообстеження хворого та інтерпретація даних лабораторних та допоміжних методів досліджень;

- Проведення диференціального діагнозу та обґрунтування клінічного діагнозу;

- Складання схеми раціонального лікування;

Засвоєння теми контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями, засвоєння змістових модулів - на практичних підсумкових заняттях. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тести, розв'язування ситуаційних задач, заповнення робочих зошитів, оцінка даних

санітарно-гігієнічної характеристики умов праці. Інтерпретація лабораторних досліджень і трактування та оцінка їх результатів, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, його систем та органів; контроль практичних навичок.

Підсумковий контроль засвоєння модулю проводиться після його завершення. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою в Україні.

2. Передреквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Передреквізити (Prerequisite) – анатомія, як фундаментальна основа будови зубощелепової системи; гістологія, як наука про гістологічну будову тканин обличчя; біохімія, мікробіологія, фармакологія, фізіологія, патофізіологія, патологічна анатомія.

Постреквізити (Postrequisite) – сучасна хірургічна стоматологія формує засади поглибленого вивчення магістрами наступних спеціалізованих дисциплін клінічного профілю - терапевтична стоматологія, стоматологія дитячого віку, ортопедична стоматологія.

3. Мета курсу: набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо діагностики професійних захворювань в процесі вивчення дисципліни «хірургічна стоматологія»

4. Результати навчання дисципліни:

знати: клініку, діагностику, лікування, профілактику при хірургічних захворюваннях щелепно-лицевої ділянки

вміти: поставити діагноз хірургічного захворювання ЩЛД на основі сукупності даних обстеження

здатен продемонструвати: знання і практичні навички з дисципліни

володіти навичками: методики обстеження хворого

самостійно вирішувати: питання створення плану обстеження хворого

5. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тематика практичних занять для студентів 4 курсу (7 семестр)

№	Назва теми практичного заняття	Годин
1.	Аудиторна робота Пошкодження щелепно-лицевої ділянки у мирний час. Класифікація, клінічний перебіг. Основні принципи діагностики та лікування.	2
	Самостійна робота Досягнення вітчизняних вчених, співробітників кафедри при травматичних пошкодженнях обличчя.	2
2.	Аудиторна робота Вивихи та переломи зубів. Переломи альвеолярного паростку. Клініка, діагностика та лікування.	2
3.	Аудиторна робота Невогнепальні переломи нижньої щелепи. Механізм перелому. Клініка та діагностика.	2
4.	Аудиторна робота Особливості репаративної регенерації кісткової тканини щелеп. Загальні принципи лікування невогнепальних переломів нижньої щелепи.	2

5.	Аудиторна робота Методи іммобілізації відламків щелеп. Матеріали та інструменти для шинування. Міжщелепове лігатурне зв'язування при переломах щелеп. Покази до накладання. Техніка виготовлення. Виготовлення системи шин С.С. Тигерштедта (гладкої шини-скоби, шини з розпірочним вигином, шини з зачіпними петлями, та шини з похилою площиною) Покази до накладання. Техніка виготовлення.	2
6.	Аудиторна робота Вивихи нижньої щелепи. Клініка, діагностика та лікування.	2
7.	Аудиторна робота Переломи верхньої щелепи мирного часу. Механізм перелому. Класифікація. Клініка, діагностика та лікування переломів верхньої щелепи.	2
	Самостійна робота Дистракційно-компресійні методи лікування переломів кісток ЩЛД, досягнення вітчизняних вчених, співробітників кафедри.	2
8.	Аудиторна робота Переломи виличної кістки і дуги. Переломи кісток носу. Клініка, діагностика та лікування.	2
9.	Аудиторна робота Остеосинтез, апаратні методи фіксації фрагментів кісток лицевого черепа.	2
	Самостійна робота Остеосинтез при переломах кісток обличчя, біологічні засади регенерації кісткової тканини.	2
10.	Аудиторна робота Пошкодження м'яких тканин обличчя. Суміжні пошкодження щелепових кісток та м'яких тканин обличчя. Клініка, діагностика і лікування Методики хірургічної обробки ран, види швів.	2
	Сучасні методи діагностики пошкоджень тканин обличчя. Хірургічні методи обробки ран м'яких тканин ЩЛД, види швів.	
11.	Аудиторна робота Безпосередні та ранні ускладнення при пошкодженнях щелепових кісток та м'яких тканин обличчя (асфіксія, кровотеча та ін.).	2
12.	Аудиторна робота Пізні ускладнення при пошкодженнях щелепових кісток та м'яких тканин обличчя (кровотеча, остеомієліт та ін.). Травматична хвороба: патогенез, особливості при пошкодженнях щелепно-лищевої ділянки.	2
	Самостійна робота Діагностика, клініка, лікування лобно-лищевої, черепно-лищевої травми. Діагностика, ускладнення черепно-лищевих пошкоджень в сучасних умовах.	2
13.	Аудиторна робота Предмет та задачі стоматології екстремальних ситуацій. Організація хірургічної стоматологічної допомоги у Збройних Силах України. Величина і структура санітарних втрат при пораненнях щелепно-лищевої ділянки. Класифікація поранень щелепно-лищевої ділянки. Принципи медичного сортування поранених у щелепно-лищеву ділянку. Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика вогнепальних пошкоджень м'яких тканин обличчя і щелеп. Вогнепальні пошкодження кісток обличчя. Надання допомоги на етапах евакуації. Сучасна вогнепальна рана, її лікування.	2
	Самостійна робота Надання невідкладної медичної допомоги при ушкодженнях судин обличчя, шиї на етапах лікування. Надання невідкладної медичної допомоги при різних видах асфіксій. Сучасні методи лікування синдрому тривалого здавлення тканин обличчя (екстракорпоральна гемосорбція, плазмафорез та ін.), неврологічних змін після травми.	2
14.	Аудиторна робота Опіки обличчя. Клініка, діагностика. Принципи і методи лікування опіків, щелепно-лищевої ділянки.	2
	Самостійна робота Надання невідкладної медичної допомоги при травматичному, больовому шоці на етапах лікування.	2
15.	Аудиторна робота Комбіновані ураження щелепно-лищевої області. Клініка, діагностика та лікування.	2

	Самостійна робота Комбіновані та поєднані пошкодження тканин щлїд.	2
16.	Аудиторна робота Організація харчування та догляду за пораненими у щелепно-лицеву ділянку на етапах медичної евакуації. Лікувальна фізкультура та фізіотерапія. Військово-лікарська експертиза при пораненнях та захворюваннях щелепно-лицевої ділянки.	2
17.	Аудиторна робота Підсумковий контроль	2
	Аудиторна робота	34
	Самостійна робота	16
	Лекції	10
	• Всього.	60

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тематика практичних занять для студентів 4 курсу (8 семестр)

№	Назва теми практичного заняття	Годин
1.	Аудиторна робота Організація спеціалізованої допомоги хворим з передпухлинними та пухлинними ураженнями щелепно-лицевої ділянки. Принципи міжнародної класифікації пухлин. Методи обстеження хворих з пухлинами та передпухлинними захворюваннями щелепно-лицевої ділянки. Виписування направлень на госпіталізацію та консультацію до суміжних спеціалістів.	2
	Самостійна робота Онкогенез. Сучасні погляди на біологічні засади онкогенезу.	2
2.	Аудиторна робота Пухлини м'яких тканин: плоскоклітинна папілома, сосочкова гіперплазія, фіброма, фіброматоз, ліпома, дифузний ліпоматоз, піогенна гранульома, нейрофіброматоз, травматична неврома. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	2
	Самостійна робота Біологічні принципи лікування доброякісних та злоякісних пухлин щлїд.	2
3.	Аудиторна робота Судинні пухлини: гемангіома, системний гемангіоматоз, лімфангіома. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	2
	Самостійна робота Сучасні методи лікування гемангіом м'яких тканин щлїд.	2
4.	Аудиторна робота Пухлини та пухлиноподібні ураження шкіри: пухлина волосяного матриксу, рінофіма, кератоакантома, доброякісний плоскоклітинний кератоз, невус. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	2
	Самостійна робота Сучасні методи діагностики, лікування гемангіом кісток щлїд.	2
5.	Аудиторна робота Кісти і нориці обличчя та шиї: епідермальна, дермоїдна кісти, вроджені кісти і нориці. Клініка, діагностика і лікування. Читання рентгенограм та КТ.	2
	Самостійна робота Диференційна діагностика кіст м'яких тканин щлїд.	2
6.	Аудиторна робота Одонтогенні пухлини і пухлиноподібні ураження: амелобластома, амелобластична фіброма. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування. Читання рентгенограм та КТ.	2
	Самостійна робота Система імунітету при пухлинах і пухлиноподібних процесах щлїд.	2
7.	Аудиторна робота Одонтогенні пухлини і пухлиноподібні ураження: одонтома, цементома. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування. Читання рентгенограм та КТ.	2
	Самостійна робота Методи обстеження хворих з пухлинними та пухлиноподібними процесами щлїд. Біопсія.	2
8.	Аудиторна робота	2

	Одонтогенні пухлини і пухлиноподібні ураження: міксома, епуліс. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	
	Самостійна робота Диференційна діагностика доброякісних і злоякісних пухлин щід.	2
9.	Аудиторна робота Кісти щелеп. Класифікація. Клініка, діагностика і лікування. Читання рентгенограм та КТ.	2
10.	Аудиторна робота Кісткоутворюючі пухлини: остеома, остеїд-остеома, остеобластома, осифікуюча фіброма, хондрома, остеохондрома. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування. Читання рентгенограм та КТ.	2
11.	Аудиторна робота Кісткоутворюючі пухлини: гігантоклітинна пухлина, кістковомозкові і судинні пухлини, фіброзна дисплазія, еозинофільна гранульома. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	2
12.	Аудиторна робота Пухлиноподібні ураження: деформуючий остеїт, «коричнева пухлина» гіперпаратиреоїдизму, аневризмальна і солітарна кісткова кіста. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	2
13.	Аудиторна робота Кісти залоз: ретенційні кісти слизистих залоз, губ, щік, кісти під'язикової, піднижньощелепної і привушної залоз, кіста сальної залози. Методи діагностики і хірургічного лікування.	2
	Самостійна робота Написання історії хвороби.	2
14.	Аудиторна робота Пухлини слинних залоз: мономорфна і поліморфна аденома, мукоепідермоїдна пухлина. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	2
	Самостійна робота Диференційна діагностика пухлин слинних залоз. Диференційна діагностика виразок щід.	2
15.	Аудиторна робота Пухлини слинних залоз: аденокістозна карцинома, аденокарцинома. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування. Читання рентгенограм та КТ.	2
	Самостійна робота Сучасні методи діагностики та диференційна діагностика лімфаденопатій щід.	2
16.	Аудиторна робота Особливості післяопераційного перебігу і догляду за онкологічними хворими. Реабілітація та диспансеризація хворих з пухлинами щелепно-лицевої ділянки.	2
	Самостійна робота Сучасні методи лікування злоякісних пухлин кісток щід. Сучасні методи лікування злоякісних пухлин м'яких тканин. Усунення кісткових дефектів щід після видалення пухлин.	2
17.	Аудиторна робота ПК.	2
18.	Аудиторна робота Залік.	2
	Аудиторна робота	36
	Самостійна робота	24
	Лекції	0
	Всього.	60

Тематика лекцій для стоматологічного факультету(7 семестр)

№	Тема лекції	Кількість годин	Лектор
1	Переломи зубів і альвеолярного паростка. Вивихи зубів і нижньої щелепи. Переломи верхньої щелепи мирного часу. Переломи виличної кістки та дуги. Переломи кісток носу. Клініка, діагностика та лікування.	2,0	Доцент Поліщук С.С.

2	Переломи нижньої щелепи мирного часу. Клініка, діагностика та лікування.	2,0	Доцент Поліщук С.С.
3	Пошкодження м'яких тканин обличчя. Клініка, діагностика та лікування. Ускладнення травматичних ушкоджень щелепно-лицевої ділянки.	2,0	Доцент Поліщук С.С.
4.	Основні етапи розвитку хірургічної стоматології. Внесок вітчизняних вчених в розвиток хірургічної стоматології України. Предмет та задачі стоматології екстремальних ситуацій. Організація стоматологічної допомоги у Збройних Силах України.	2,0	Доцент Поліщук С.С.
5.	Принципи і методи лікування вогнепальних поранень, опіків, комбінованих уражень щелепно-лицевої ділянки. Етапне лікування щелепно-лицевих поранених. Організація харчування та догляду за пораненими у щелепно-лицеву ділянку на етапах медичної евакуації.	2,0	Доцент Нагайчук В.В.

**Перелік тем для самостійної роботи студентів (7 семестр)
4-го курсу при вивченні хірургічної стоматології**

Назва теми	Кількість годин
Надання невідкладної медичної допомоги при травматичному, больовому шоці на етапах лікування.	2
Надання невідкладної медичної допомоги при ушкодженнях судин обличчя, ший на етапах лікування. Надання невідкладної медичної допомоги при різних видах асфіксії. Сучасні методи лікування синдрому тривалого здавлення тканин обличчя (екстракорпоральна гемосорбція, плазмафорез та ін.), неврологічних змін після травми.	2
Сучасні методи діагностики пошкоджень тканин обличчя. Хірургічні методи обробки ран м'яких тканин ЩЛД, види швів.	2
Досягнення вітчизняних вчених, співробітників кафедри при травматичних пошкодженнях обличчя.	2
Остеосинтез при переломах кісток обличчя, біологічні засади регенерації кісткової тканини.	2
Діагностика, клініка, лікування лобно-лицевої, черепно-лицевої травми. Діагностика, ускладнення черепно-лицевих пошкоджень в сучасних умовах.	2
Дистракційно-компресійні методи лікування переломів кісток ЩЛД, досягнення вітчизняних вчених, співробітників кафедри.	2
Комбіновані та поєднані пошкодження тканин ЩЛД.	2
Всього	16

**Перелік тем для самостійної роботи студентів (8 семестр)
4-го курсу при вивченні хірургічної стоматології**

Назва теми	Кількість годин
Онкогенез. Сучасні погляди на біологічні засади онкогенезу.	2
Біологічні принципи лікування доброякісних та злоякісних пухлин щлд.	2
Сучасні методи лікування гемангіом м'яких тканин щлд.	2
Сучасні методи діагностики, лікування гемангіом кісток щлд.	2
Диференційна діагностика кіст м'яких тканин щлд.	2
Система імунітету при пухлинах і пухлиноподібних процесах щлд.	2
Методи обстеження хворих з пухлинними та пухлиноподібними процесами щлд. Біопсія.	2
Диференційна діагностика доброякісних і злоякісних пухлин щлд.	2
Написання історії хвороби.	2
Диференційна діагностика пухлин слинних залоз. Диференційна діагностика виразок щлд.	2
Сучасні методи діагностики та диференційна діагностика лімфаденопатій щлд.	2
Сучасні методи лікування злоякісних пухлин кісток щлд. Сучасні методи лікування злоякісних пухлин м'яких тканин. Усунення кісткових дефектів щлд після видалення пухлин.	2
Всього	24

**Перелік питань для підсумкового модульного контролю з дисципліни «хірургічна стоматологія»
для студентів 4-го курсу стоматологічного факультету (7 семестр)**

1. Основні етапи розвитку вітчизняної хірургічної стоматології
2. Організація і оснащення хірургічного відділення в стоматологічній поліклініці та стаціонарі
3. Організація роботи лікаря-стоматолога на хірургічному прийомі в поліклініці. Звітно-облікова документація. Кількісні та якісні показники.
4. Організація роботи лікаря-стоматолога на хірургічному прийомі в стаціонарі. Звітно-облікова документація. Кількісні та якісні показники.
5. Особливості асептики при оперативних втручаннях на обличчі і в порожнині рота. Підготовка рук хірурга до операції.
6. Асептичні, антисептичні аспекти профілактики СНІДу і вірусних гепатитів в поліклініці та стаціонарній практиці хірурга-стоматолога.
7. Обстеження хірургічного стоматологічного хворого: основні методи.
8. Обстеження хірургічного стоматологічного хворого: допоміжні методи. Методи дослідження слинних залоз.
9. Методи загального знеболення в хірургічній стоматології. Премедикація при амбулаторних стоматологічних операціях, її обґрунтування.
10. Види місцевого знеболення. Класифікація, загальна характеристика
11. Показання та протипоказання до проведення місцевого знеболення в щелепно-лицевій ділянці.
12. Вибір знеболення та підготовка хворих до операцій в щелепно-лицевій області при супутніх патологіях (хвороби серця, легень, печінки та нирок, ендокринної системи) та деяких фізіологічних станах (вагітність).
13. Пролонгація дії місцевих анестетиків. Судинозвужуючі засоби. Дозування. Прописи. Інтоксикація адреналіном.
14. Фармакологічні препарати, які застосовуються при місцевому знеболенні в хірургічній стоматології. Загальна характеристика, показання та протипоказання до їх використання, дози. Рецептурні прописи. Сучасні знеболювальні засоби для місцевої анестезії, обладнання: дія, недоліки та переваги.
15. Фармакологічні препарати, які застосовуються для загального знеболення (засоби для наркозу) в хірургічній стоматології. Загальна характеристика, показання та протипоказання до їх використання, дози.
16. Техніка проведення аплікаційної та інфільтраційної анестезії. Анатомічне обґрунтування.
17. Провідникове знеболення на верхній щелепі (інфраорбітальна анестезія). Зона знеболення. Техніка виконання
18. Провідникове знеболення на верхній щелепі (туберальна анестезія). Зона знеболення. Техніка виконання.
19. Провідникове знеболення на верхній щелепі (різцева анестезія). Зона знеболення. Техніка виконання.
20. Провідникове знеболення на верхній щелепі (палатинальна анестезія). Зона знеболення. Техніка виконання
21. Провідникове знеболення на нижній щелепі (торусальна анестезія по Вейсбрему М.М.). Зона знеболення. Техніка виконання.
22. Провідникове знеболення на нижній щелепі (мандібулярна анестезія). Зона знеболення. Техніка виконання.
23. Провідникове знеболення на нижній щелепі (ментальна анестезія). Зона знеболення. Техніка виконання.
24. Техніка проведення анестезії для виключення щічного та язикового нерва. Анатомічне обґрунтування. Зона знеболення.
25. Блокада рухових волокон нижньощелепового нерва (анестезія за Берше-Дубовим-Уваровим). Анатомічне обґрунтування. Зона знеболення. Показання до застосування. Техніка проведення.
26. Центральна анестезія при виключенні II гілки трійчастого нерва. Зони інервації, показання, техніка виконання. Профілактика ускладнень.
27. Центральна анестезія при виключенні III гілки трійчастого нерва. Зони інервації, показання, техніка виконання. Профілактика ускладнень.
28. Зомління, колапс, шок. Клінічний перебіг, допомога стоматологічному хворому в умовах амбулаторії.
29. Алергічні реакції при введенні анестезуючих засобів. Патогенез, клініка, лікування, профілактика.
30. Місцеві ускладнення, які виникають при проведенні місцевого знеболювання в хірургічній стоматології. Клініка, лікування, профілактика.
31. Реанімаційні заходи під час стоматологічних операцій в умовах поліклініки та стаціонару.
32. Показання та протипоказання до операції видалення зуба.
33. Інструменти для видалення зубів та коренів на верхній щелепі. Особливості видалення окремих груп зубів та коренів на верхній щелепі.
34. Інструменти для видалення зубів та коренів на нижній щелепі. Особливості видалення окремих груп зубів та коренів на нижній щелепі.

35. Операція видалення зуба: етапи, положення лікаря та хворого. Перерахувати інструменти та їх призначення
36. Використання елеваторів. Особливості видалення окремих груп зубів та коренів за допомогою цих інструментів на верхній та нижній щелепах.
37. Особливості видалення ретенуваних та напівретенуваних зубів на верхній та нижній щелепах. Показання, протипоказання, техніка виконання, ускладнення.
38. Морфологічні основи загоєння рани після видалення зуба. Обробка рани після видалення зуба та догляд за нею
39. Хвороби прорізування зубів (перикоронарит). Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Ускладнення.
40. Хвороби прорізування зубів (дистоповані, ретенувані та напівретенувані зуби). Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Ускладнення.
41. Місцеві ускладнення, які виникають під час операції видалення зуба.
42. Місцеві ускладнення, які виникають після операції видалення зуба.
43. Альвеоліт. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика.
44. Обмежений остеомієліт лунки зуба. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика.
45. Гострі краї альвеоли. Оголення краю альвеоли. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.
46. Гострий періодонтит. Класифікація. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.
47. Хронічні періодонтити. Класифікація. Патологічна анатомія. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.
48. Диференційна діагностика гострого гнійного періодонтиту, періоститу, остеомієліту щелеп.
49. Хірургічні методи лікування гострих періодонтитів. Класифікація. Показання. Техніка проведення. Ускладнення.
50. Операція резекції верхівки кореня. Показання, протипоказання, техніка виконання, ускладнення
51. Короно-радікулярна сепарація, гемісекція та ампутація кореня зуба. Показання, протипоказання, техніка виконання, ускладнення.
52. Реплантація зубів. Класифікація. Показання та протипоказання. Техніка операції. Ускладнення
53. Гострий та хронічний періостит щелеп. Етіологія. Патогенез. Патологічна анатомія. Класифікація. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
54. Гострий одонтогенний остеомієліт щелеп. Патологічна анатомія. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
55. Хронічний одонтогенний остеомієліт щелеп. Патологічна анатомія. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
56. Гострі та хронічні лімфаденіти та лімфангіти обличчя та шиї. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
57. Флегмони та абсцеси обличчя та шиї. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Шляхи поширення інфекції. Загальна клінічна характеристика
58. Аденофлегмона обличчя та шиї. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
59. Флегмона та абсцес криловидно-нижньощелепового простору. Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
60. Флегмона та абсцес скроневої ділянки. Етіологія. Топографічна анатомія. Класифікація. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
61. Флегмона та абсцес підскроневої та крило-піднебінної ямки. Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
62. Флегмона та абсцес білявушно-жувальної ділянки. Етіологія. Топографічна анатомія. Класифікація. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
63. Флегмона та абсцес біляглоткового простору. Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
64. Флегмона та абсцес дна порожнини рота (верхній поверх: під'язикова ділянка). Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
65. Флегмона та абсцес дна порожнини рота (нижній поверх: підборідкова та піднижньощелепова ділянки). Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
66. Гнилостно-некротична флегмона дна порожнини рота (ангіна Жансуля-Людвіга). Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
67. Флегмона та абсцес орбіти. Етіологія. Топографічна анатомія. Класифікація. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
68. Флегмона та абсцес підочничної ділянки. Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.

69. Флегмона та абсцес виличної ділянки. Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
70. Флегмона та абсцес щічної ділянки. Етіологія. Топографічна анатомія. Класифікація. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
71. Флегмона та абсцес позадушелепової ділянки. Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
72. Флегмона та абсцес піднижньощелепової ділянки. Етіологія. Топографічна анатомія. Клініка. Диференційна діагностика. Оперативне лікування. Прогноз.
73. Внутрішньочерепні ускладнення запальних процесів щелепно-лицевої ділянки. Етіологія та патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика. Прогноз.
74. Одонтогенний медіастиніт. Етіологія та патогенез. Клініка. Патологічна анатомія. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика. Прогноз.
75. Одонтогенний сепсис. Етіологія та патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика. Прогноз.
76. Гострий та хронічний одонтогенний гайморит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
77. Фурункул, карбункул обличчя та шиї. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
78. Бешиха обличчя та шиї. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
79. Сибірка обличчя та шиї. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
80. Ном (водяний рак). Прояви на обличчі та в порожнині рота. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
81. ВІЛ-інфекція. Прояви в порожнині рота. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
82. Дифтерія. Прояви в порожнині рота. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
83. Актиномікоз щелепно-лицевої ділянки. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Клініка. Патологічна анатомія. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
84. Сифіліс щелепно-лицевої ділянки. Етіологія. Патогенез. Клініка. Патологічна анатомія. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
85. Туберкульоз щелепно-лицевої ділянки. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Клініка. Патологічна анатомія. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
86. Гостре запалення слинних залоз (сіалоаденіти). Етіологія. Патогенез. Патологічна анатомія. Класифікація. Клініка (назвати основні симптоми). Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
87. Хронічний паренхіматозний сіалоаденіт. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Патологічна анатомія. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
88. Хронічний інтерстиціальний сіалоаденіт. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Патологічна анатомія. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
89. Хвороба та синдром Гужеро-Шегрена, Микуліча. Етіологія. Патогенез. Клініка. Патологічна анатомія. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
90. Слиннокам'яна хвороба. Етіологія. Патогенез. Клініка. Патологічна анатомія. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Прогноз.
91. Методи обстеження хворих з невогнепальними пошкодженнями щелепно-лицевої ділянки та шиї.
92. Переломи та вивихи зубів. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
93. Вивих нижньої щелепи. Клініка. Діагностика. Лікування.
94. Невогнепальні переломи нижньої щелепи. Класифікація. Клініка. Діагностика.
95. Механізм зміщення відламків нижньої щелепи при її переломах в ділянці підборідкових отворів, кутів, суглобових відростків. Клініка. Діагностика. Лікування.
96. Транспортна (тимчасова) іммобілізація відламків при переломах щелеп. Види. Показання до використання.
97. Види назубних шин. Показання до використання при переломах верхньої та нижньої щелеп. Техніка виготовлення. Ускладнення.
98. Ясеневі та зубоясеневі шини. Показання до використання при переломах верхньої та нижньої щелеп. Техніка виготовлення. Ускладнення.
99. Позаротові методи лікувальної іммобілізації при переломах верхньої та нижньої щелеп. Показання до використання. Ускладнення.
100. Оперативні методи іммобілізації при переломах нижньої щелепи. Показання до використання. Техніка операції. Ускладнення.

- 101.Невогнепальні переломи верхньої щелепи за Le Fort I. Клініка. Діагностика. Лікування.
- 102.Невогнепальні переломи верхньої щелепи за Le Fort II. Клініка. Діагностика. Лікування.
- 103.Невогнепальні переломи верхньої щелепи за Le Fort III. Клініка. Діагностика. Лікування.
- 104.Консервативні методи закріплення відламків верхньої щелепи. Показання до використання. Техніка виготовлення. Ускладнення.
- 105.Хірургічні методи фіксації відламків верхньої щелепи при переломах. Показання до використання. Техніка операції. Ускладнення.
- 106.Переломи кісток носа. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
- 107.Переломи вилично-орбітального комплексу. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування. Ускладнення. Прогноз.
- 108.Регенерація кісткової рани. Методи стимулювання зрощення щелеп.
- 109.Ранні ускладнення травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки, Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
- 110.Пізні ускладнення травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки. Класифікація.Клініка. Діагностика. Лікування.
- 111.Травматичний остеомієліт щелеп. Клініка. Діагностика. Лікування.
- 112.Травматичний гайморит. Клініка. Діагностика. Лікування.
- 113.Пошкодження слинних залоз. Клініка. Діагностика. Лікування.
- 114.Асфіксії при щелепно-лицевих пошкодженнях. Види. Етіологія та патогенез. Заходи для забезпечення нормального дихання. Трахеотомія. Техніка операції.
- 115.Предмет і задачі військової стоматології. Організація хірургічної стоматологічної допомоги пораненим в армії та на флоті в мирний час.
- 116.Організація хірургічної стоматологічної допомоги пораненим в армії та на флоті в воєнний час (лікування на етапах медичної евакуації).
- 117.Бойові пошкодження щелепно-лицевої ділянки. Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика, лікування на етапах медичної евакуації.
- 118.Особливості перебігу щелепно-лицевих поранень.
- 119.Бойові пошкодження м'яких тканин обличчя (сліпі, доторкаючі та скрізні поранення). Поранення бічної, середньої та нижньої зон обличчя. Надання допомоги на етапах медичної евакуації.
- 120.Принципи хірургічної обробки ран м'яких тканин обличчя. Види швів. Техніка накладання. Ускладнення.
- 121.Зупинка кровотечі при пошкодженнях судин у поранених в ділянку обличчя і шиї в мирний час і на етапах медичної евакуації.
- 122.Вогнепальні переломи верхньої щелепи. Клініка. Діагностика. Лікування. Надання допомоги на етапах медичної евакуації.
- 123.Вогнепальні переломи нижньої щелепи. Клініка. Діагностика. Лікування. Надання допомоги на етапах медичної евакуації.
- 124.Вогнепальні переломи виличної кістки та дуги. Клініка. Діагностика. Лікування. Надання допомоги на етапах медичної евакуації.
- 125.Вогнепальні переломи альвеолярного паростка та зубів. Клініка. Діагностика. Лікування. Надання допомоги на етапах медичної евакуації.
- 126.Ортопедично-апаратний метод лікування пошкоджень щелеп з її дефектами. Види апаратів. Покази до застосування.
- 127.Надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим на полі бою і в МПБ.
- 128.Надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим в МПП.
- 129.Надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим в ОМедБ (ОМЗ).
- 130.Надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим в СВПХШ(г).
- 131.Термічні опіки обличчя і шиї. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування. Прогноз.
- 132.Хімічні опіки обличчя і шиї. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування. Прогноз.
- 133.Комбіновані ураження (механічні та радіаційні). Особливості перебігу і лікування поранень в мирний та воєнний час.
- 134.Поєднані пошкодження щелепно-лицевої області. Особливості перебігу і лікування поранень в мирний та воєнний час.
- 135.ЛФК і фізіотерапія при лікуванні поранених в щелепно-лицеву ділянку. Догляд за пораненими в ділянку обличчя і шиї. Способи годування. Види дієт.

**Перелік питань для підсумкового модульного контролю з дисципліни «хірургічна стоматологія»
для студентів 4-го курсу стоматологічного факультету (8 семестр)**

1. Організація лікування і диспансеризація хворих з пухлинними процесами обличчя і шиї.

2. Класифікація пухлин щелепно-лицевої ділянки. Класифікація злоякісних пухлин обличчя і шиї за TNM.
3. Основні методи діагностики новоутворень щелепно-лицевої ділянки.
4. Додаткові методи діагностики новоутворень щелепно-лицевої ділянки.
5. Види морфологічного дослідження новоутворень щелепно-лицевої ділянки. Біопсія.
6. Онкологічна настороженість. Синдром малих ознак А.І.Савицького
7. Фактори, що сприяють виникненню передраків.
8. Факультативні передракові стани щелепно-лицевої ділянки. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
9. Облігатні передракові стани щелепно-лицевої ділянки. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
10. Диференційна діагностика доброякісних та злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
11. Амелобластома (адамантинома). Амелобластична фіброма. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування
12. Цементома. Складна і поєднана одонтома. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
13. Радикулярна та фолікулярна кісти щелеп. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
14. Хірургічне лікування кист щелеп. Показання та протипоказання. Техніка операцій.
15. Поліморфна (змішана пухлина) і мономорфна аденома. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
16. Кисти слинних залоз (під'язикової (ранула), піднижньощелепової, білявушної). Класифікація. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
17. Злоякісні пухлини слинних залоз (мукоепідермальна пухлина, циліндрома). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
18. Злоякісні пухлини слинних залоз (карцинома, саркома). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
19. Базальноклітинний і плоскоклітинний рак шкіри обличчя і шиї. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
20. Вроджені кисти та нориці обличчя і шиї. Класифікація. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
21. Доброякісні пухлини шкіри та слизових оболонок епітеліального походження. Папілома, папіломатоз, сосочкова гіперплазія. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
22. Доброякісні пухлини сполучно-тканинного походження. Фіброма, симетрична фіброма, фіброматоз ясен. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
23. Доброякісні пухлини із підшкірно-жирової клітковини. Ліпома, дифузний ліпоматоз (хвороба Маделунга). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
24. Доброякісні пухлини із м'язової тканини. Міома, рабдоміома. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
25. Доброякісні пухлини із оболонок периферичних нервів. Нейрофіброми, травматична неврома. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування
26. Доброякісні пухлини із оболонок периферичних нервів. Нейрофіброматоз (хвороба Реклінгаузена) та рабдоміома. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
27. Гемангіома обличчя і шиї. Класифікація. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
28. Лімфангіома обличчя і шиї. Класифікація. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
29. Кістковоутворюючі пухлини (остеома та остеїд-остеома). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
30. Хрящеутворюючі пухлини (хондрома). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
31. Остеокластома (гігантоклітинна пухлина). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
32. Саркоми щелепно-лицевої ділянки. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
33. Пухлиноподібні ураження (фіброзна дисплазія, еозинофільна гранульома, центральна гігантоклітинна гранульома, «коричнева пухлина» гіперпаратиреоїдизма, деформуючий остеїт (хвороба Педжета)). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
34. Неодонтогенні кисти щелеп (носопіднебінного каналу, шаровидно-верхньощелепова, носогубна кіста). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування
35. Рак губи. TNM. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування
36. Рак язика. TNM. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
37. Рак слизової оболонки порожнини рота. TNM. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
38. Рак слизової оболонки нижньої щелепи. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
39. Рак слизової оболонки верхньої щелепи. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
40. Основні принципи хірургічного лікування доброякісних та злоякісних новоутворень щелепно-лицевої ділянки.
41. Операції на шляхах регіонарного метастазування при злоякісних пухлинах щелепно-лицевої ділянки і шиї.

42. Методи операцій на щелепах при пухлинах і пухлиноподібних ураженнях обличчя і шиї.
43. Покази та послідовність використання променевої та хіміотерапії злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
44. Особливості післяопераційного перебігу та догляду за онкостоматологічними хворими. Контроль дихання, особливості харчування, догляд за трахеостомаю.
45. Медична реабілітація хворих з пухлинами обличчя, органів порожнини рота, щелеп і шиї. Пластичне закриття дефектів, протезування щелеп, зубів.

6. Види навчальних занять: лекція, практичне заняття, консультація.

7. Форма навчання: денна.

8. Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний.

9. Методи контролю: усний, письмовий, тестовий.

10. Форми підсумкового контролю: підсумковий модульний контроль:(іспит, диференційний залік та залік)

11. Засоби діагностики успішності навчання: питання для поточного контролю, задачі, тести.

12. Мова навчання: українська.

13. Система оцінювання успішності студентів з хірургічної стоматології

Тема	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль	4 x 20 = 80
Індивідуальна робота	-
ПК	120
Всього	200

Примітки: „5” – 20 балів, „4” – 17 бали, „3” – 13 балів, „2” – 0 балів.

Загальні критерії оцінки за підсумковий модульний контроль

Підсумковий тестовий контроль – 20 питань (20 хвилин). Кожна правильна відповідь – 4 бали /

Критерії оцінки за дисципліну

„5”А – 180-200 балів, „4”В – 170-179 балів, „4”С – 160-169 балів, „3”D – 141-159 балів, „3”E – 122-140 балів, „2”FX – 72-121 бал, „2”F – 1-71 балів

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Оцінка з дисципліни «Хірургічна стоматологія» виставляється за 200-бальною шкалою та визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах (максимальна кількість балів – 80) та оцінки підсумкового контролю (максимальна кількість балів – 120). **Зарахування кредитів за вивчену дисципліну здійснюється за умови накопичення студентом 122 бали** (що відповідає мінімальному значенню оцінки E за Шкалою ECTS).

Оцінювання знань з дисципліни проводять з урахуванням відповідних шкал:

Оцінка в балах	Оцінка за національного шкалою	Оцінка за Шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
180 – 200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю неточностей)
170 – 179	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками)

160 – 169		C	Добре (в цілому правильне виконання з незначною кількістю суттєвих помилок)
141 – 159	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
122 – 140		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 72–121 бал (FX) студент має право повторно її скласти: один раз кафедральній комісії за участю завідувача кафедри, останній раз – комісії за участю завідувача кафедри та представника деканату.

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 1–71 балів (F) студент зобов'язаний повторно її вивчити. Рішення приймається керівництвом НМУ відповідно до нормативних документів, затверджених у встановленому порядку.

14. Політика курсу

Політика курсу здійснюється згідно Закону «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII; Статуту ВНМУ ім. М.І.Пирогова, Правил внутрішнього розпорядку ВНМУ, Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова, Кодексу академічної доброчесності, Положення безпеки про порядок проведення навчання і перевірки знань

15. Перелік навчально-методичної літератури

- Маланчук В.О. та ін. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник у двох томах. – К., ЛОГОС, 2011. – 672 с.
- Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, Л.В. Харьков та ін., за ред. В.О. Маланчука. – К.: Медицина, 2009. – 592 с.
- Тестові завдання з хірургічної стоматології Крок 2 / В.О. Маланчук, О.С. Воловар, О.Л. Ціленко та ін. – Біла церква: ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2015. – 248 с.
- Маланчук В.О., Чепурний Ю.В. Травматичні пошкодження орбіти і слезовідвідних шляхів. – Біла церква: ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2014. – 176 с.
- Маланчук В.О., Кришук М.Г., Копчак А.В. Імітаційне комп'ютерне моделювання в щелепно-лицевій хірургії. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2013. – 231 с.
- Історії хвороби з хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії / В.О. Маланчук, О.С. Воловар, О.Л. Ціленко та ін. – К.: Альфа. Реклама, 2015. – 196 с. (укр., рос., eng.).
- Маланчук В.О., Копчак А.В. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні ураження щелепно-лицевої ділянки та шиї / Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. – 320 с. (укр., рос.).
- Афанасьев В.В. Хирургическая стоматология. – Издательство: ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 880 с.
- Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології. К. Спалах, 2003.- 512 с.
- Горішний Б.М., Рибалов О.В. Щелепно-лицьова хірургія екстремальних ситуацій. - Полтава, 2000. - 221 с.
- Маланчук В.О., Копчак А.В. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні ураження щелепно-лицевої ділянки та шиї / Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. – 320 с.
- Маланчук В.О., Кришук М.Г., Копчак А.В. Імітаційне комп'ютерне моделювання в щелепно-лицевій хірургії. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2013. – С. 231.
- Стоматология: Учебник / Под ред.Т.Г. Робустовой. - М.: Медицина, 2008. - 816 с.
- Хирургическая стоматология: Учебник / Под ред.Т.Г. Робустовой. - М.: Медицина, 1999. - 576 с.

Інформаційні ресурси

Сайт кафедри – <http://www.vnmu.edu.ua/%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0-%D1%85%D1%96%D1%80%D1%83%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97>

Сайт бібліотеки – <http://library.vsmu.edu.ua/>

Електронна адреса кафедри – surg.stom@vnmu.edu.ua

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ВНМУ ім. М.І. Пирогова Протокол № 1 від 25 серпня 2020 року

Завідувач кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії  проф. Шувалов С.М.
підпис прізвище та ініціали

Викладач кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії  доц. Поліщук С. С.
підпис прізвище та ініціали